Procuraduría de los Derechos Humanos del Estado de Guanajuato

GOBIERNO DE MÉXICO | CULTURA | SALUD | INALI

NZÄIM'UI GÁ 'BE T'ON SU

Lengua: Hñähñu (otomí)

Rä nguts'uthui gá Nzäim'ui, hutsuä nu'u yä jä'i tsonte ha yä ngu gá nzäim'ui, yä nxipäte 'ñoui nuna coronavirus (COVID-19) ne nu'ä ma hyoni-bi ge drä ja nuyu yä 'bet'ot'ot'e ngetho ge njabu hindä nja rä nthoste.

¿TE RÄ 'BE'U YÄ CORONAVIRUS?

Nu'u yä coronavirus ge'u yá meui yä t'uts'ozuue ge'u ungä yä hñeni, dendä rä uña di emfu ha tso'xä nu'u yä hñeni gá njoxähña xä nts'edi ha ne thesthobi'u yä jä'i ne yä mbon'i.

Yä coronavirus gá jä'i nzäntho unte n'a tukitho ha tsot'e ge tsi'tuäbi'u n'a tui'ä yä jä'i.

¿HÄNJA DI NTHO STE?

Nuna 'ra'yo coronavirus COVID-19 tsa dä ñhostebi n'a ngu n'a'ä rä jä'i.

Di ñhoste n'a rä jä'i di hñeni ha nu'u ma 'ra nu'bu fote'ä rá jihni poni'ä nu'bu hehe ne hñets'e, nu'bu gi mipä rä 'ye to di hñeni, nu'bu te gi thuni tu'ä rä hñeni nepu gi thuni ri ne, ri xiñu, ri da ha nixi xkä xuki ri 'ye.

¿HÄNJA DI FÄDI'Ä RÄ HÑENI?

- Rä thehe ne yä hñets'e
- Nzoxpa
- Uñaxu
- Dundo'yo
- Menthi joxhña
- nu'bu ma n'a nts'edi

Nu'bu gi tsa ge gi hñeni gá njoxhña, ma hyoni gi hongä rä nt'othe.

¿TE MA NSUHU'Ä DÄ ZA GÄ OTHU?

Gä nxu'yehu nzäntho ko rä dehe ne rä xabo o yä nthänts'i di tu rä ithe'ä rá 70%.

Hingi thuni ri hmi nu'bu xä nts'o'u ri 'ye, nixi ma n'a'ä ri xiñu, ri ne n'e ri da.

Nu'bu gi hñehe o gi hñets'e, gi hñets'e ma nt'ekʼei, habu ge gi juhni ko ra fotäzenjua'ä ri xiñu ne ri ne, o 'nehe ha rá ts'ät'i'ä ri ma'ye di ndom'ä ri yuni.

Hingi ntsogi. Nu'bu mä hyoni gi 'yot'e, gi jabu ha n'a rä fotäzenjua, 'yent'i ha n'a rä buxa gá nuni, tu'ti ne fotä ha rä paxi; nepu nubye xuki nu'u ri 'ye.

Xuki ne thuká yä nits'i ne nu'u te gi hñä nzäntho ha ri nguu, ya ngu'befi, nu'u yä xeni jot'i, ya bojä gá ndu-jä'i, yä ngu hmunts'i, ma 'raa, xoki'u ri kuxndähi hopi dä yut'ä rä ndähi ne hopi dä yuhu rä hyatsi rä hyadi.

Kohitho ha ri ngu nu'bu tsu'ä rä hñeni gá njoxäh-ña ne gri ma ha rä 'yothete nu'bu gi petsä n'a di gehya yä unte (rä nzoo thogi'ä 38°, uñaxu, u'yuga, nthumxi, ma 'raa).

Ngu'ä dä za ueʼebi nu'u yä jä'i tsudi yä hñeni gá njoxähña di emfu uña.

Lengua: Hñähñu (otomí)
Traducción: Bonifacio Pérez Botho

NU'U NGU HMAÄ NE'U MÄJUÄNI

¿Yä hyot'uzu'ue tsa dä 'bet'obi'ä rä hñeni ne tsa dä otheni nuna 'ra'yo coronavirus?	HINA	Nu'u yä hyot'uzu'ue hinto dä hñutsi ngu gá 'be-t'ont'onsu o gá nt'othe.
¿Nu'ä rä 'ra'yo corona-virus dä za dä 'bet'o-fädi'ä ko n'a rä thongä 'bestho?	HINA	Nsehe dä fädi dä ts'u-di ko nu'ä rá thoni ha n'a rä ngu gá fädithoni.
¿Rá mpihi'ä rä influen-za ne'ä dä su'ä'i ge hingi hñengä nuna 'ra'yo coronavirus?	HINA	Rá mpihi'ä rä in-fluenza hingi 'ra'ä nsu. Rä COVID-19 mahyoni'ä rá nt'othese.
¿Nu'ä rä 'ra'yo corona-virus honse ts'udi'u yä dängä jä'i?	HINA	Dä za dä ñhots'e ga-tho yä jä'i, hingo rá nge'ä, yä dängä jä'i ma n'a go xa dä za dä zudi'u.

YÄ NTS'UNI HA YÄ DÄNGÄ NTINI

T'exänt'ot'e 1 (yä mut'ä 'ret'a da'thi) Otho yä njot'i	T'exänt'ot'e 2 (yä nthebe da'thi) Dä njot'i nsehe ha nu'u yä xeni ñhoste	T'exänt'ot'e 3 (yä m'o da'thi) Hindä m'efi
Ntähmi rä dehe nuni gá hñäkä t'uts'ozu'ue ha rá gosthi'ä rä ntini	Ntähmi rä dehe nuni gá hñäkä t'uts'ozu'ue ha rá gosthi'ä rä ntini	Dä k'atsi o dä 'ba-ti'u yä pa xa feñ'u yä ntini dä t'ot'e
Hñuts'i yä mpefi ko nu'u yä t'ot'e gá 'bet'onsu	Hñuts'i yä mpefi ko nu'u yä t'ot'e gá 'bet'onsu	
Yä 'bet'onsu ha yä ngu gá nzäim'ui	Dä gäi'ä mä dee rä ndunthi rä jä'i	

Brä 'ñ ehe ha:
Secretaría de Salud

¿TE GI 'YOT'E NU'BU GI TSA GE BI ZU'I'U YÄ Ñ'U NGU GE'Ä RÄ CORONAVIRUS?

'Yadi yä nt'ompä'ñuu ha nu'ä rä Ngumfädi gá hñoste hñeni ne gá Ntaxi.

M'ehna mfeni:
ncov@dgepisalud.gob.mx

Nt'oxgu: (55)5337 1845
o (800) 004 4800

Página web:
coronavirus.guanajuato.gob.mx

Nt'oxgu: 800 00 44 800
me sikháme 800 62 72 583

PROCURADURÍA DE LOS DERECHOS HUMANOS DEL ESTADO DE GUANAJUATO

WhatsAPP

SUBPROCURADURÍA A LEÓN	SUBPROCURADURÍA B IRAPUATO	SUBPROCURADURÍA C CELAYA	SUBPROCURADURÍA D SAN MIGUEL DE ALLENDE	SUBPROCURADURÍA E ACÁMBARO
473.141.3064	473.141.3059	477.308.9230	477.270.5462	461.227.0435